

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul XIII

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Mai 1968 - N. 140

Intre Moscova si Praga

Sosirea neașteptată la Roma a administratorului apostolic de Praga, monsinior Frantisek Tomásek, a polarizat atenția cercurilor Vaticanului asupra Bisericii din Cehoslovacia.

Cum am relatat într-o precedenta corespondență dela Roma, ierarhia și clerul cehoslovac au prezentat un memorandum în care erau supuse atenției noilor guvernări o seamă de probleme rezumabile în trei cuvinte: libertate pentru Biserică.

Intrebat de ziariști, la sosirea sa la Roma, ce schimbări au adus în situația Bisericii recente evenimente din Cehoslovacia, Monsinior Tomásek, care era însoțit de administratorul apostolic al Trnavei, Ambroz Lazic, a afirmat că schimbarea cea mai importantă e «noul spirit cu care responsabilii politici înfruntă azi problemele religioase».

Noi toți nădăjdum — a adăugat Monsinior Tomásek — că bunăvoința manifestată de guvernul actual se va concretiza curând în dispoziții care să rezolve pozitiv problemele acumulate în anii prigoanei staliniste». Prima între toate problema episcopilor. Astăzi, în Cehoslovacia, numai patru din cele douăsprezece dieceze de rit latin — șase în Boemia și Moravia și șase în Slovacia — au în fruntea lor un episcop. Diecea catolică de rit bizantin dela Presov, a fost declarată «inexistentă» încă în 1950. Guvernul actual se arată acum dispus să restabilească în drepturile ei această dieceză.

Avem nevoie de alți opt episcopi pentru diecezele rămase fără ierarhi. Unii dintre episcopii noștri au murit în închisorile regimului; alții sunt în viață, dar sunt încă împiedecați să-și exercite funcția. Nouii conducători politici au promis rehabilitarea lor». Primul semn de bunăvoință din partea guvernului actual e pentru monsinior Tomásek revocarea «comisarilor care până acum controlau activitatea diecezelor.

O altă problemă care se cere rezolvată urgent e aceea a celor 1500 preoți împiedecați să-și exercite misiunea, și care au fost constrânși să-și caute alte ocupații, de oarece regimul le-a refuzat «consimțământul statal». Problema aceasta a clerului trage cu necesitate după sine problema restaurării congregațiilor religioase, care deși n-au fost suprimate «de iure», în realitate sunt împiedecate dela orice activitate și redeschiderea seminarilor și reorganizarea presei catolice.

Un prim contact între reprezentanții guvernului și episcopi s'a avut săptămâna trecută. Rezultatele acestei întâlniri sunt pentru moment revocarea «comisarilor» care controlau activitatea episcopilor și angajamentul formal de a se acorda libertate de cult Bisericii suprimate în 1950. Multe din chestiunile rămase în suspensie vor face necesară o revenire a guvernului asupra legilor anti-religioase încă în vigoare. Cât privește problema episcopilor sunt necesare tratative directe între noul guvern și Sfântul Scaun — a precizat Monsinior Tomásek.

Si tocmai aceasta este, pentru observatorii recentelor evenimente din Cehoslovacia, problema cea mai greu de rezolvat.

«Negocierile în curs între Biserică și noul guvern dela Praga — scrie comentatorul evenimentelor religioase al unei reviste de actualități dela Roma — au toată aprobarea Vaticanului. Cu o condiție, însă: ca ele să nu prejudicieze inițiativele de reapropiere a Sfântului Scaun de patriarhatul Moscovei, adică de acea parte a Bisericii ortodoxe rusești oficial recunoscută de guvernul sovietic și care depinde de Kremlin. E o realitate care nu poate fi tăgăduită: Vaticanul nu e dispus să riște de a fi identificat în Rusia cu unul din sateliții rebeli față de Moscova a cărui «democrație» ar putea lua forma unei revol-

te fâșișe, chiar dacă numai politică, față de Uniunea Sovietică.

Cu alte cuvinte — continuă comentatorul vizitei neașteptate a monsiniorului Tomásek la Roma — Vaticanul consideră mai avantajos pentru Biserica universală un contact, fie chiar limitat și condiționat, cu Biserica din Uniunea Sovietică, a cărei «stabilitate» oferă mai multe garanții, decât cu anumiți «democratizatori» al căror viitor, datorită prezenței lui Ulbricht și a diviziilor blindate sovietice în Germania de Est ar putea fi nesigur.

În fața unei asemenea situații, cu o înțelepciune care nu i se poate contesta, Vaticanul preferă să lase Bisericii locale și episcopatul național, adică Monsiniorului Tomásek și celor care-l susțin, rolul glorios de a se identifica cu aspirațiile de libertate ale Cehoslovaciilor. Rațiuni superioare impun Bisericii această atitudine pentru care alte alternative nu sunt posibile.

În primăvara aceasta Monsinior Tomásek și cei patru episcopi în funcție s'au identificat cu mișcarea națională, cu aspirațiile la independență ale țării lor. O recădere a Bisericii în situația de servitute față de un regim care nu se poate ști în ce măsură își va respecta angajamentele luate acum în climatul euforic al «democratizării», ar putea avea con-

secințe catastrofice în conștiința catolicilor.

După alți comentatori ai precipitatei sosiri la Roma a Administratorului Apostolic de Praga (care era așteptat în a doua jumătate a lunii Mai pentru întrunirea plenară și extraordinară a Congregației pentru educația catolică, din care face parte) Monsinior Tomásek și însoțitorul său ar fi încercat să obțină sprijinul Vaticanului pentru inițiativa de liberalizare a Bisericii din Cehoslovacia. Altele ar fi pentru acea Biserică rezultatele acestei încercări de a obține libertățile de care Biserica e lipsită, dacă Vaticanul ar intra în tratative directe cu noul guvern dela Praga, și altele dacă tratativele acestea ar trebui să se desfășoare la un nivel strict național, între Episcopi și reprezentanții politicii actuale.

Prevenind însă aceste comentarii, Monsinior Tomásek a declarat ziariștilor care îl așteptau la aeroportul dela Fiumicino:

«Noi vrem să pregătim tratativele, chiar dacă nu se poate prevedea când aceste tratative vor avea loc; pentru ca totul să ducă la bun sfârșit și în cele mai bune condiții.

Bunăvoința noului guvern ne îndreptățește să fim încrezatori. Eu în special sunt optimist, așa cum ar trebui să fie optimiști toți creștinii, fiindcă Dumnezeu e cu noi».

N. Grigorescu

Tărăncuța

In întregime în limba poporului Liturgia catolica

Pentru prima oară, în istoria de cinsprezece veacuri a destinelor ei în Biserica catolică, limba latină a fost exclusă din Liturghie.

Inovația aceasta, care, cum vom vedea, continuă să atragă fulgerele și trăsnetele laturei conservatoare a Bisericii, și care se încadrează în reforma liturgică intrată în vigoare în 24 Martie trecut, se extinde acum și la «canon», adică la nucleul central al Liturghiei euharistice, până ieri cruțat de taifunul reformator.

Înainte de a se trece la aplicarea concretă a «Instrucției» emanate de Congregația Riturilor și aprobată de Papă în Mai 1967, Biserica, prin Consiliul de presidență al episcopatului său, a vrut să interpeleze toți episcopii, chemându-i să răspundă dacă so-

cotesc oportună înlocuirea limbii latine cu limbile naționale și în canonul Liturghiei, și, în caz afirmativ, dacă aprobă versiunea italiană pregătită de experții Institutului liturgic și propusă de Comisia episcopală pentru reforma liturgică.

La prima întrebare răspunsul episcopatului italian a fost afirmativ. Cât privește traducerea canonului, a fost cerută revizuirea teologică a textului de către Congregația pentru Doctrina Credinței, atunci presidată de Cardinalul Ottaviani. Abia după acest control teologic al textului și după confirmarea sa de către Consiliul central pentru reforma liturgică, președintele Conferinței Episcopale italiene, cardinalul Urbani, putea a-

(Urmează în pag. 2)

Roma - Coloana Traiană

Ecumenism concret la Teheran si Beirut

Desvoltarea economică și culturală a popoarelor, înțeleasă ca premiză și condiție a păcii; dreptatea socială; drepturile omului și înfrățirea popoarelor, au fost temele mesajilor adresate în ultimele zile de Sfântul Părinte Paul VI participanților la Conferințele internaționale dela Teheran și Beirut.

În amândouă aceste mesaje Paul VI a atras atenția asupra primejdiei pe care o constituie astăzi în lume violența, în toate manifestările ei, și asupra urgenței unei intervenții concrete pentru garantarea unei conviețuirii pașnice între oameni, pentru eliminarea discriminărilor rasiale și pentru îmbunătățirea situației economice a popoarelor din «aria geografică a foamei».

Conferința dela Teheran, promovată de Organizația Națiunilor Unite, celebrează al douăzecelea aniversar al Declarației asupra Drepturilor Omului. Întrunirea urmărește promovarea principiilor conținute în această Declarație, garantarea și desvoltarea drepturilor politice, civile, economice și culturale și eliminarea discriminărilor rasiale și a tuturor abuzurilor de putere care împiedică afirmarea libertăților fundamentale ale indivizilor și colectivităților.

La Teheran Biserica catolică e reprezentată de un grup de «observatori» condus de rectorul Universității Notre Dame, Monsinior Theodore Hesburgh.

Conferința mondială dela Beirut, promovată de comisia pontificală «Justitia et Pax» și de Consiliul Mondial al Bisericilor, invită popoarele creștine la o cooperare la nivel mondial pentru desvoltarea economică, socială și culturală a națiunilor tinere sau în urmă cu progresul.

În mesajul autograf adresat președintelui Conferinței dela Teheran Papa amintește Constituția Conciliului Vatican II, care preconizează eliminarea oricărei deosebiri privitoare la drepturile fundamentale ale persoanei omenești, «potrivnice planurilor lui Dumnezeu», și definiția dată de predecesorul său, Papa Ioan XXIII, declarației asupra drepturilor omului pe care o considera «primul pas către o organizație juridico-politică a comunității mondiale».

«Imens e drumul pe care va trebui să-l parcurgem pentru traducerea în realități practice a acestei declarații și a principiilor ei — observă Papa — și pentru eliminarea definitivă a numeroaselor și constantelor violări ale principiilor pe care le proclamăm.

Împreună cu toți oamenii de bunăvoință — continuă documentul — noi urmăm cu mare interes această Conferință care vrea să pregătească și să formuleze un program de inițiative de realizat începând din acest «an al drepturilor omului».

Deosebiri rasiale provoacă atâtea

turburări; nedreptatea socială, mizeria economică și aspirarea ideologică atâtea revolte, încât ispita de a respinge cu violență asemenea jigniri aduse demnității omenești nu poate fi decât mare. De aceea, lăsați-ne să repetăm că un rău real nu poate fi combătut cu un rău și mai mare.

Unească-se toți oamenii de inimă pentru ca principiile Națiunilor Unite să fie nu numai proclamate, ci traduse în practică, nu numai promulgate de constituțiile Statelor, ci aplicate și respectate de puterile publice, pentru ca toți oamenii să poată trăi o viață vrednică de numele acesta. Amploarea și urgența unei asemenea acțiuni fac necesar concursul tuturor.

A vorbi de drepturile omului înseamnă a afirma un bine comun întregii omeniri, înseamnă a lucra pentru construirea unei comunități frățefte, înseamnă a ne angaja cu toții pentru creșterea unei lumi în care fiecare să fie ajutat și iubit ca un aproape al nostru, fără deosebiri de rasă, de religie sau de naționalitate și în care libertatea să nu fie un cuvânt zadarnic».

Mesajul pontifical pentru Conferința dela Beirut asupra cooperării creștine pentru desvoltarea popoarelor, se adresează secretarului general al comisiei «Justitia et Pax», Monsinior Gremillon.

Paul VI își exprimă în primul rând speranța în rezultatele acestei conferințe, garantată atât de recunoscuta calificare a reprezentanților cât și de dublul scop pe care Conferința și-l propune: acela de a «sensibiliza» opinia publică asupra desechilibrului din ce în ce mai accentuat dintre Tarile bogate și cele sărace, și de a atrage atenția asupra răspunderilor individuale și colective în legătură cu această gravă problemă.

«Dacă unirea perfectă a diferitelor confesiuni creștine nu e încă realizată pe tărâmul doctrinei — continuă documentul — oricât de laudabile ar fi eforturile de reapropiere, există totuși un sector în care ecumenismul poate obține rezultate concrete și imediate: acela care constituie obiectul întrunirii domniilor voastre».

Papa își exprimă apoi satisfacția că inițiativa aceasta e inspirată de enciclica «*Populorum Progressio*», care vrea «să atragă atenția tuturor oamenilor de bunăvoință asupra celei mai grave dintre realitățile timpului nostru: foamea în lume».

Paul VI a invitat Conferința dela Beirut să nu se lase descurajată în munca ei de aparențe care pot fi negative. «Poată înțelege toate popoarele munca aceasta. Fiindcă nerăbdarea săracilor crește văzând cu ochii și e necesar să li se vină în ajutor fără întârziere. Soluțiile nu lipsesc, dar e necesară imediata realizare concretă a acestor soluții și programe de ajutor».

In întregime în limba poporului Liturghia catolica

Pentru prima oară, în istoria de cinsprezece veacuri a destinului ei în Biserica catolică, limba latină a fost exclusă din Liturghie.

Inovația aceasta — a explicat atunci ziaristul secretarul Congregației Riturilor, Monsignor Antonelli — nu e în realitate decât o revenire la situația primitivă. Până în veacul VIII-IX, credincioșii puteau încă înțelege textul latin, de oarece latina era limba vorbită.

« Din moment ce acum partea a-cesta a Liturghiei e din nou rostită în limba curentă a credincioșilor, ca de unul din motivele principale pentru care canonul se pronunța pe șoptite, ca un dialog secret al preotului cu Dumnezeu, inaccesibil masei credincioșilor.

Rezultatul cel mai pozitiv al acestei înlocuiri a limbii latine cu limba poporului va fi o participare mai vie și mai conștientă a credincioșilor și la aceasta parte centrală a Liturghiei de la care erau până acum excluși.

Monsignor Antonelli a admis totuși că ascultarea Canonului în limba curentă nu implică cu necesitate și înțelegerea deplină a acestui text, care presupune o adâncă cunoaștere a tematicii teologice și biblice și a limbajului tehnic în care e formulat. De problemele Canonului s'a ocupat și Sinodul Episcopilor din toamna trecută, discutând oportunitatea păstrării integrale a cuvintelor pronunțate de Christos la Ultima Cină, așa cum au fost transmise de evangheliști, sau a unei eventuale revizuirii a anumitor expresii evanghelice. În orice caz — a asigurat Monsignor Antonelli — această primă traducere a Canonului nu exclude alte versiuni perfecționate.

Si apoi, în Liturghiile particulare, adică fără participarea « poporului lui Dumnezeu », preoții se pot servi de vechiul canon în limba latină.

« În Biserica catolică e loc pentru toți. E știut că mulți preoți bătrâni nu reușesc să slujească Liturghia în limba italiană. Ei bine, oamenii aceștia trebuie lăsați în pace. Legile elementare ale psihologiei ne învață că ar fi teribil să li se impună eforturi care ar presupune o considerabilă doză de eroism ».

Dar adversarii reformei liturgice nu sunt numai preoții « trecuți de optzeci de ani » cărora nu li se mai poate cere eroismul adaptării la noul climat al Bisericii, ci toți aceia care văd în « vulgarizarea » Liturghiei o violare a « misterului » acestui rit.

Ziarele și revistele italiene conti-

nuă să publice scrisori de protest din partea catolicilor — preoți și laici — care nu se pot resemna la pierderea milenarei tradiții și la « coborârea în piață » a Bisericii Conciliului. O adevărată campanie de protest împotriva adoptării traducerii în italiană a canonului, și a întregii Liturghii, aprobată de Conferința Episcopală, a fost deslănțuită în ultimele săptămâni de asociația internațională « Una voce » pentru păstrarea Liturghiei în limba latină și a muzicii bisericești tradiționale, de asemenea ostracizată de reforma structurilor liturgice. Într'un studiu care denunță adâncă pregătire teologică a autorului său, « Una voce » semnaleză o întreagă serie de interpretări arbitrare ale locușionilor latine din textul canonului, care « pot da loc la îndoeli și erori de interpretare a dogmelor și doctrinei tradiționale ». În aceste scurte formule — observă documentul — pare să se fi concentrat cele două tendințe principale ale ereziei contemporane: aceea după care Liturghia n'ar fi jertfa eternă actuală a prezenței reale a lui Christos în pâinea și vinul sfințite la altar, ci un simplu « memorial » al acestei jertfe măntuitoare. O altă erezie ar fi aceea care, în contradicție cu doctrina predestinării, a harului și a liberului arbitriu, afirmă — cu Teilhard de Chardin — că toți oamenii, fără nici o deosebire de credință, se vor măntui.

Nu mai puțin amare sunt comentariile particularilor în legătură cu italianizarea canonului.

Cităm, la întâmplare, una din scrisorile acestor protestatari ai reformei liturgice, publicată de o mare revistă italiană.

« În curând în biserici nu se va mai auzi orga, nu se va mai cânta muzică serioasă și nu ne vom mai putea ruga în reculegere, fiindcă până și canonul e recitat cu glas tare.

Vaticanul II părea că vrea să invite omenirea la un mai adânc și mai conștient sens mistic al Bisericii, la o concentrare mai severă asupra adevărurilor credinței. Ieșirea aceasta progresivă a Bisericii din zidurile proprii, violarea misteriosului « sancta sanctorum » care era până ieri canonul Liturghiei, cu megafone care fac imposibilă concentrarea în rugăciune și care comunică cuvinte primite de cei mai mulți ca simple sunete, vor duce fatal la nivelarea Liturghiei cu manifestațiile publice comune și, în ultimă instanță, la pierderea sensului supranatural care e adevărata dimensiune a Bisericii.

O conferința a profesorului Dinu Adameșteanu la Societatea « Dante Alighieri » dela Roma

Problema raporturilor lumii helene cu populațiile autohtone din Sudul Italiei și din România, a fost tema unei interesante conferințe ținute de arheologul Prof. Dinu Adameșteanu la Societatea « Dante Alighieri » din Roma, în cadrul programului de activitate al Societății Academice Române.

Conferențiarul, prezentat de Prof. Bruno Manzone, a pornit dela datele congresului de arheologie dela Taranto din 1961, care a proclamat necesitatea cunoașterii rezultatelor obținute de cercetătorii raporturilor greco-romane cu lumea scitică, indispensabilă pentru rezolvarea problemei expansiunii helene în Sicilia și Magna Grecia.

Ulterior — în 1967, în al șaptelea congres asupra infiltrației grecești în Sudul Italiei — problema aceasta a prezenței helene în spațiul scitic din valea Dunării și dela Marea Neagră a fost ilustrată de arheologul român, Prof. Emil Condurachi. Pe baza săpăturilor dela Histria arheologii români au ajuns la concluzia că primele contacte dintre greci și populațiile indigene din zona aceasta s'au avut spre sfârșitul veacului VII a. Chr., și că pe la jumătatea veacului succesiv Histria se transforma din centru indigen în centru helenizat. Metoda sugerată de Vasile Parvan pentru reperarea căilor de infiltrație grecească în Scitia Minoră a fost adoptată și de cercetătorii italieni în Sicilia centru-meridională.

Săpăturile dela Hagighiol, în Dobrogea, din Sicilia centrală și din Basilicata, în Italia meridională, au demonstrat existența unei lumi care spre sfârșitul veacului VI a. Chr. nu mai e indigenă și nu e încă complet helenizată. E o lume care, în contact cu civilizația greacă, își trăiește procesul de transformare, realizând o artă nouă care poate fi definită « italică » în Sicilia centru-meridională și în Sudul Italiei, și traco-scitică în Scitia Minoră.

Problema raporturilor domină astăzi atât arheologia italiană cât și cea română.

Impotriva teoriei după care raporturile coloniilor grecești din coastă cu centrele indigene arhaice din interior se mărgineau la simple schimburi comerciale, Prof. Adameșteanu aduce mărturia arheologiei, care demonstrează că în veacul VI a. Chr. întreaga producție a acestor colonii era absorbită de centrele indigene din interiorul Peninsulei.

Exact aceeași situație o prezintă și lumea indigenă scită din spatele coloniilor grecești dela Marea Neagră. Materialul grecesc, în special acela destinat cultului morților, domină necropolele indigene pe o rază de 30-40 kilometri depărtare de centrele grecești de iradiație a acestei producții. Vase grecești descoperite recent în inima Lucaniei, adică la o distanță de 60-70 Km. dela coastă și atribuite veacului VII a. Chr. constituie azi o mărturie sigură a pătrunderii comerțului grecesc în zonele din interiorul Peninsulei italiice. Același lucru se poate spune și despre bronzerile helene dela Balanoaia, la aproape 200 Km. de la coasta greacă a Histriei.

Contactul acesta e documentat și de transformarea așezărilor omenești, care pe la jumătatea veacului VI împrumută planurile orașelor grecești, cu monumente sacre decorate cu teracote de tip grec (Monte Bubbonia și Monte Saraceno în Sicilia). E o dovadă că în afară de raporturile comerciale centrele indigene din interior stabiliseră și alte forme de legături cu lumea greacă. Săpăturile din Dobrogea demonstrează aceeași transformare, destul de rapidă, a locuințelor de tip indigen din zonele depărte de coastă ale Scitiei Minore, în adevărate locuințe de tip grecesc. Abia spre sfârșitul veacului VI cele două arii de influență helenică încep să se diferențieze. E momentul pătrunderii primelor grupuri de navigatori provenind din stepe în Scitia Minoră. Si în timp ce în Sicilia și în Magna Grecia se asistă în epoca aceasta la un fenomen de completă helenizare, la gurile Dunării, în zona de influență a coloniilor grecești dela Marea Neagră, noii sosiți întrerup timp de două secole procesul de transformare al centrelor indigene.

O altă problemă comună celor două arheologii e aceea care se referă la lumea romană. Cercetările italiene la Piazza Armerina, în Sicilia, în Calabria și Lucania pot fi compa-

rate cu rezultatele săpăturilor efectuate pentru rezolvarea fazei finale a dominației romane în Dacia. Săpăturile din Dobrogea au dovedit că în timp ce viața așezărilor urbane romane din Scitia Minoră în perioada romană și post-romană era influențată de civilizația helenică, în așezările rurale caracterul tipic roman se păstrează până la faza bizantină. În restul României săpăturile ne spun că în imediata apropiere a centrelor romane, al căror caracter era tipic militar, se dezvoltă centre indigene care împreună cu formele de viață împrumutate dela romani păstrează forme proprii de viață.

Privită la lumina descoperirilor recente din Transilvania, cucerirea romană în Dacia nu mai apare sub forma unei distrugerii totale a elementului indigen, ci ca o conviețuire pașnică dealungul întregii perioade a prezenței legiunilor în Dacia. Si aspectul cel mai important al acestei conviețuirii îl oferă continua romanizare a unor elemente eterogene. În virtutea acestui proces de romanizare, care nu se întrerupe la retragerea le-

giunilor pe malul celălalt al Dunării, și care e răspunsul cel mai convingător la polemicile deslănțuite de cei ce contestă continuitatea romană în Dacia după părăsirea ei de către Aurelianus, se poate afirma că « în mijlocul maselor slave care o înconjoară, națiunea romană rămâne un document viu al romanității răsăritene ».

Spre deosebire de Italia, unde deosebirea dintre epoca romană târzie și epoca lui Barbarossa (corespondența perioadei de formație a Italiei), constituie încă o zonă de umbră compactă care se cere cercetată și clarificată, în România arheologia a făcut posibilă reconstruirea întregii istorii a originii românilor.

« Singura deosebire între cele două arheologii consta, până acum în urmă, în interpretarea datei arheologice. Astăzi și această interpretare a documentului arheologic s'a emancipat de unele directive care nu au nimic în comun cu știința — a spus Profesorul Adameșteanu. Din fericire perioada aceasta în adevăr grea pentru interpretarea datelor arheologice a trecut; pentru binele științei ».

Raspunderile creștinilor fata de credința

În toate bisericile și parohiile Italiei a fost distribuită de curând o scrisoare păstorească adresată de episcopatul italian clerului și credincioșilor.

Temă a documentului: « Teologia și doctrina în slujba cuvântului lui Dumnezeu și a poporului creștin în momentul istoric actual ». Contagiate de instanțele unei anumite culturi existențiale, unele sectoare ale gândirii teologice traversează astăzi un moment de criză. Documentul de care ne ocupăm acum vrea să atragă atenția tuturor credincioșilor, fără deosebire între clerici și laici, asupra răspunderilor tuturor față de credința întemeiată pe revelație, adică pe cuvântul lui Dumnezeu și pe mărturia Sfinților Părinți ai Bisericii.

În totalitatea se afirmă documentul - Biserica se prezintă ca un organism viu care crește și se dezvoltă în cunoașterea adevărului primit odată pentru totdeauna prin anunțul evanghelic, în așteptarea « manifestării glorioase a Domnului nostru Isus Christos, la sfârșitul veacurilor ».

Procesul acesta de continuă dezvoltare implică însă o neîntreruptă confruntare și un dialog al cuvântului lui Dumnezeu cu cuvintele omului și cu problemele sale, pentru a încorpora cuvântul Domnului în tesutul viu al situațiilor societății omenești. Derivă de aici un « sens istoric » al credinței, care nu cunoaște numai

După un Conciliu de înnoire radicală, cum a fost Vaticanul II, o asemenea criză era de așteptat.

Pentru ca Biserica să poată înainta din ce în ce mai mult pe calea adevărului, e absolut necesar spiritul de comuniune între toți membrii săi. De aceea, toți trebuie să se simtă responsabili de credința tuturor; preoți și laici, teologi și păstori, fiecare în felul său și după talentul propriu și să trăiască adevărurile credinței ».

Rare ori a fost recunoscută în mod atât de explicit funcția laicilor în aprofundarea credinței, pe care până azi ei erau ținuți numai să o trăiască și să o răspândească.

Această « nouă dimensiune a credinței » - scrie documentul episcopal - « comportă, mai ales pentru creștinii care activează în diferitele sectoare ale apostolatului, o mărturie care trebuie să devie erudiție, reflecție metodică și științifică, adevărată teologie ».

În scopul acesta Conferința Episcopală Italiană încurajează și susține toate instituțiile și inițiativele care urmăresc promovarea și adâncirea culturii teologice în rândurile laicilor. Si nu poate fi vorba de o « teologie minoră » - atrage atenția documentul - sau de simplă divulgare, fiindcă asemenea deosebiri nu se concep când e vorba de poporul lui Dumnezeu, care e unul singur ».

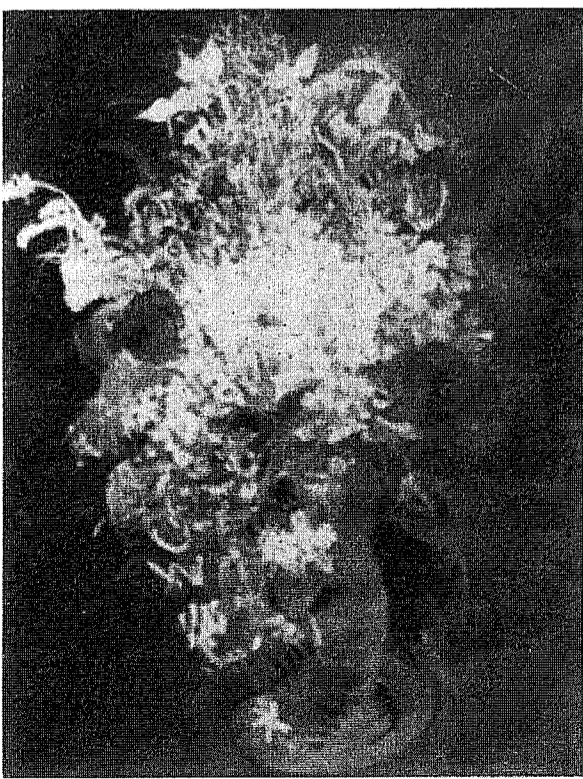
O asemenea cercetare teologică implică desigur riscuri pe care documentul nu le trece sub tăcere. Pentru evitarea lor, totul va trebui să fie subordonat cuvântului lui Christos.

Scrisoarea afirmă apoi că « e necesară respectarea pluralității școlilor de gândire, a diferitelor expresii și voci ale unei unice și identice credințe ».

Scrisoarea episcopilor italieni închină un capitol special dialogului teologic cu lumea științei, în special cu științele care pot pune teologiei probleme serioase și stimulante, ca biologia, medicina, psihologia, antropologia. Un asemenea dialog nu poate fidecât folositor atât pentru teologi cât și pentru oamenii de știință.

Libertatea de cercetare e una din condițiile fundamentale pentru progresul teologiei, și ea trebuie recunoscută. Teologilor însă, indiferent dacă aparțin clerului sau laicului, nu le este îngăduit să se facă « divulgatori ușurateci ai unor opinii discutabile sau controversate », care trebuie să rămână rezervate exclusiv competențelor « în vederea și în așteptarea unei ulterioare și mai mature clarificări ».

« Călăuzită de doctrină și servită de teologie - încheie documentul episcopal - Credința Bisericii se va consolida din ce în ce, devenind aliata științei și maturizându-se în speranță și în dragoste ».

Nina Batalli

Flori

itinerare normale si situații substanțial pozitive, dar și situații critice, mai mult sau mai puțin primejdioase, mai mult sau mai puțin depinzătoare de greșeli imputabile răspunderii omenești.

În asemenea perioade de criză, când credința celor simpli poate fi sdruncinată de anumite curente de gândire care caută soluții și formulări noi problemelor religioase privite prin prisma progresului științific, teologia se isbeste de greutatea de a împăca esența dogmelor, care nu poate fi schimbată, cu variațiile, legitime, ale formulării acestor dogme; fidelitatea Bisericii față de tradiție cu procesul său - necesar și obligatoriu întrucât organism viu - de punere la zi și de adaptare.